

Darnus vystymasis ir miestų ir gyvenviečių planavimas

Principai, vertybės ir vizija

1. Vietos sąlygos ir išorės kontekstas. Daugumos miestų vystymo(si) iššūkiai negali būti išspręsti taikant tuos pačius metodus ar tradicines, nustatytas priemones. Problemos, su kuriomis susiduria miestai, priklauso nuo vietos sąlygų, miestų dydžio, geografinės padėties, kultūrinių, istorinių veiksnių. Kiekvienas projekto patvirtinimas turi būti pradedamas įvertinant vietos sąlygas, atsižvelgiant į išorės veiksnius ir nacionalinius bei pasaulinius tikslus (įskaitant ir DVT).

2. Prieigos ir prieinamumo užtikrinimas visiems. Puoselėjamos jungtys (infrastruktūros ir socialinės) ir *globalus-lokalus* sąryšiai. Planuojant užtikrinama prieiga (fizinėje plotmėje) ir prieinamumas (socio-ekonominėje plotmėje) prie paslaugų, infrastruktūros ir galimybių visiems nepriklausomai nuo jų padėties.

3. Sisteminis/kompleksinis procesų valdymas. Norint sukurti tvarią miesto aplinką, reikia dinamiškų ir visapusiškų miestų plėtros metodų. Taip pat reikalingos į procesą orientuotos iniciatyvos ir tarpdisciplininis bendradarbiavimas tarp visų suinteresuotųjų šalių, nuo politikos formuotojų, planuotojų ir vystytojų iki infrastruktūros naudotojų. Dėl šios priežasties kompleksinis procesų valdymas yra esminis miestų plėtros projektų valdymo principas.

4. Bendradarbiavimo kultūra ir skaidrumas. Gairėmis yra siekiama sistemingai remti žiniomis ir skatinti suinteresuotų šalių bendradarbiavimu bei įtrauktimi pagrįstą miestų planavimą. Tai skatina visų suinteresuotų šalių, įskaitant vietos politikus, miestų administracijos, piliečių, akademijos, nevyriausybinių ir privataus sektoriaus atstovus, dalijimosi (angl. *sharing*) ir skaidrumo kultūros.

5. Vietinio lygmens sprendimų svarba. Labai svarbu į procesus efektyviai įtraukti ne tik politiką formuojančias institucijas, bet ir politiką įgyvendinančio lygmens – regionus, miestus, vietinę savivaldą ir bendruomenes. Vietinio lygmens sprendimai yra ne ką mažiau reikšmingi nei nacionaliniai strateginiai dokumentai, o planavimas vietos lygmeniu dažnai padeda geriausiai išskirti problemines vietas ir prioritetus.

6. Įtraukus planavimas. Vystant miestus ir gyvenvietes vis dažniau reikia planuoti pokyčius jau esamose teritorijose. Pastarųjų vietovių gyventojai turi unikalų suvokimą apie savo apylinkes ir dėl šios priežasties miestų plėtros pastangų ir planavimo procesų kokybei garantuoti, reikia užtikrinti ir efektyviai valdyti dalyvavimo ir bendrakūrybos (angl. *co-creation*) procesus. Darnus miestų vystymas prasideda nuo bendro kūrybinio proceso ir socialinių, kultūrinių, aplinkosauginių, ekonominių ir finansinių tikslų tarp visų suinteresuotų grupių užtikrinimo.

7. Planavimas pagal galimybes ir atsargumo principas. Planavimas turėtų būti paremtas galimybėmis, o ne vien tik poreikiais – tai ypač aktualu kalbant apie gamtinius išteklius ir jų darnų naudojimą bei teritorijų atsparumą gamtinėms grėsmėms. Planuojama turėtų būti žinomų turimų išteklių ribose ir apskritai suvokiama gamtos nauda ir vertė. Planavimas taip pat atsižvelgia į gamtinių grėsmių riziką ilgalaikėje perspektyvoje ir skatina atsparumą (angl. *resilience*).

8. Inovacijų diegimas. Darnus miestų vystymas tai kompleksinis ir sudėtingas procesas, įtraukiantis skirtingų interesų derinimą ir problemų sprendimą, ieškant inovacijų ir naujų galimybių nuosekliai plėtoti naujas paslaugas, diegti naujas technologijas ir sprendinius ir naujus, su procesu susijusius metodus ir priemones. Inovacijų plėtra palengvina naujų sprendimų paiešką ir kūrimą.

9. Atsakingas investavimas, bendro augimo (angl. *shared growth*) principas. Investicijos į esamas arba naujas sritis gali būti skirtingas puses stiprinančios, prisidedančios prie įvairių socialinių lengvatų, gerinančių ekonominį, aplinkos ir socialinį tvarumą.

10. Kokybinių, vertę nustatančių, rodiklių taikymas ankstyvuojau planavimo etapu. Šios gairės nesiūlo konkrečių sprendimų, tačiau sufleruoja kokybiško darnių miestų ir gyvenviečių teritorijų planavimo proceso eigą. Tai turėtų užtikrinti konstruktyvų projektų vystymą, remiantis visa turima informacija ir išaiškinant galimybes.

Darnus vystymasis ir miestų ir gyvenviečių planavimas

Principai, vertybės ir vizija

1. Vietos sąlygos ir išorės kontekstas

2. Prieigos ir prieinamumo užtikrinimas visiems

3. Sisteminis/kompleksinis procesų valdymas

4. Bendradarbiavimo kultūra ir skaidrumas

5. Vietinio lygmens sprendimų svarba

6. Įtraukus planavimas

7. Planavimas pagal galimybes ir atsargumo principas

8. Inovacijų diegimas

9. Atsakingas investavimas, bendro augimo (angl. *shared growth*) principas

10. Kokybinių, vertę nustatančių, rodiklių taikymas ankstyvuju planavimo etapu

Šaltinis: [Darnaus vystymosi tikslų integravimas į teritorijų planavimą](#)

Kuriame Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiklosy programą

Kurk Lietuvai